

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულო

გ ა ნ კ ა რ გ უ ლ ე ბ ა N02

2023 წლის 31 იანვარი
ქ.ქობულეთი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის
ხუთწლიანი გეგმის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს კანონის „ნარჩენების მართვის კოდექსი“-ს, საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“-ს მე-16 მუხლის მე-2 პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტისა და ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერის 2022 წლის 30 დეკემბრის №114-1142236472 მომართვის შესაბამისად:

1. დამტკიცდეს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმა 2023-2027 წლებისათვის თანახმად დანართისა;
2. კონტროლი განკარგულების შესრულებაზე დაევალოს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს ინფრასტრუქტურის, სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების, ქონების მართვისა და აგრარულ საკითხთა კომისიის თავმჯდომარეს (ლ.ხახუტაიშვილი);
3. განკარგულება შეიძლება გასაჩივრდეს ერთი თვის ვადაში ბათუმის საქალაქო სასამართლოში (მის: ქ. ბათუმი, ზუბალაშვილის ქ.N30);
4. განკარგულება ძალაშია ხელმოწერისთანავე.

საკრებულოს თავმჯდომარე

დ.მჭედლიშვილი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკა
ქობულეთის მუნიციპალიტეტი

მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმა
2023-2027 წლებისათვის

2023 წელი

სარჩევი

ნაწილი 1 - რეზიუმე	4
1.1 დაგეგმვის საფუძველი	4
1.2 მუნიციპალური წარჩენების მართვის გეგმის მიზანი.....	4
1.3 გეგმის შემუშავების პროცესი	4
1.4 არსებული მდგომარეობის მიმოხილვა	5
1.5 სხვადასხვა ალტერნატივების მიმოხილვა.....	6
1.6 შედეგებისა და რეკომენდაციების მიმოხილვა	6
1.7 მუნიციპალური წარჩენების მართვის გეგმის შესრულებაზე ანგარიშვალდებული ორგანიზაცია	7
ნაწილი 2 - შესავალი და არსებული მდგომარეობა	8
2.1 მუნიციპალური წარჩენების მართვის გეგმის მარეგულირებელი და საკანონმდებლო საფუძვლები.....	8
2.2 მუნიციპალიტეტის აღწერა და დემოგრაფიული მონაცემები.....	10
2.3 გეგმის ამოცანები და მიზნობრივი შედეგები.....	11
2.4. დაგეგმვის პროცესის აღწერა	12
ნაწილი 3 – მუნიციპალური წარჩენების დახასიათება	13
3.1 შესავალი.....	13
3.1. გეგმაში მიმოხილული წარჩენების სახეობები	14
3.2. წარჩენების რაოდენობა.....	14
3.3. წარჩენების პროგნოზირება.....	15
3.4. წარჩენების შემადგენლობის ანალიზი	15
ნაწილი 4 - არსებული მუნიციპალური წარჩენების სისტემის მიმოხილვა.....	16
4.1. წარჩენების განთავსების არსებული ობიექტები.....	19
4..2 აღდგენა (რეციკლირებადა კომპოსტირება).....	19
4..3 ხარჯები და ხარჯების ანაზღაურება.....	20
4.4 ბიუჯეტი და დაფინანსების პროცესები	21
ნაწილი 5 - წარჩენების ინდუსტრიაში არსებული საუკეთესო პრაქტიკა და ტენდენციები	21
5.1. შეგროვება და ტრანსპორტირება	22
5.2. აღდგენის პროცესები	24
5.3. ხარჯების ამოღების პრაქტიკა	26
5.4. საზოგადოების განათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა.....	28

ნაწილი 6 - წარჩენების მართვის მომავალი ვარიანტების ანალიზი და რეკომენდაციები	29
ნაწილი 7 - სამოქმედო გეგმა და განხორციელების ვადები	32

ნაწილი 1 - რეზიუმე

1.1 დაგეგმვის საფუძველი

საქართველოს კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი”-ს თანახმად თითოეულმა მუნიციპალიტეტმა უნდა მიიღოს საკუთარ ტერიტორიაზე წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის 5 წლიანი გეგმა, რომელიც უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის ეროვნულ გეგმას და ასევე, ნარჩენების ცალკეული ნაკადებისათვის შემუშავებულ მართვის გეგმებს.

მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა წარმოადგენს ჩარჩო დოკუმენტს, რომლის მიხედვითაც მუნიციპალიტეტი განახორციელებს მისი ადმინისტრაციული ტერიტორიის ფარგლებში ნარჩენების მართვას და შეასრულებს იმ ვალდებულებებს, რაც მას აკისრია ნარჩენების მართვის კუთხით ეროვნული კანონმდებლობის მიხედვით.

1.2 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის გეგმა მომზადებულია საქართველოს კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” რეკომენდაციებისა და მოთხოვნების შესაბამისად. დოკუმენტში წარმოდგენილი ინფორმაცია ასახავს 2021-2022 წლის მდგომარეობით ქობულეთის მუნიციპალიტეტში არსებულ სიტუაციას.

აღნიშნული დოკუმენტის მიზანია ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების მართვის პროცესის დაგეგმვა ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის თანამედროვე პრაქტიკის მოთხოვნების შესაბამისად. კერძოდ, გეგმა მიზნად ისახავს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების მართვის ისეთი სისტემის შემუშავებასა და განხორციელებას, რომელიც უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე როგორც მოსახლეობისათვის, ისე კომერციული ობიექტებისა და ადგილობრივი საწარმოებისათვის ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი მომსახურების მიწოდებას.

ამასთან ერთად, ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანია მუნიციპალიტეტში ნარჩენების სეპარირებულად შეგროვების სისტემების ეტაპობრივი დანერგვის ხელშეწყობა და განხორციელება, სეპარირებულად შეგროვებული ნარჩენების გადამუშავების მიზნით, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს ნარჩენების მართვის 2022–2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა და 2022–2027 წლების ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის მიზნების მიღწევას ადგილობრივ დონეზე.

1.3 გეგმის შემუშავების პროცესი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის გეგმა შემუშავებულ იქნა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით შემუშავებული *მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადების სახელმძღვანელო დოკუმენტის* მიხედვით, რომელშიც მოცემულია ის ზოგადი მონახაზი, რომლის მიხედვითაც უნდა მოხდეს ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება.

საწყის ეტაპზე ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ფარგლებში გამოიყო ჯგუფი, რომელსაც დაევალა აღნიშნული გეგმის მომზადება. აღნიშნულ ჯგუფში შედიან გამწვანების, ზედამხედველობისა და დასუფთავების სამსახურების წარმომადგენლები.

1.4 არსებული მდგომარეობის მიმოხილვა

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვებისა და ნაგავსაყრელზე ტრანსპორტირებას ახდენენ ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“ (სახიფათო სამედიცინო ბ ნარჩენის გატანას ახდენს შპს „ბათუმის სანდასუფთავება“.) მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვების პროცესის მონიტორინგსა და ზედამხედველობას ახორციელებს ა(ა)იპ “ქობულეთის სანდასუფთავება” და ქობულეთის მერიის ზედამხედველობის სამსახური.

ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსაურება მიეწოდება მუნიციპალიტეტის ურბანული მოსახლეობის 100%-სა და სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის 95%-ს. ნარჩენების მომსახურების გადასახადის ამოღება მოსახლეობიდან არ ხდება ამოღების მექანიზმის არ არსებობის გამო. რაც შეეხება საწარმოებს გადასახადის ამოღება ხდება საწარმოების დაახლოებით 92%-იდან.

მუნიციპალიტეტში რიგ დასახლებულ პუნქტებში არის ნარჩენების განთავსების არალეგალური ადგილები ე.წ. უკანონო ნაგავსაყრელები. ძირითადად საუბარია მაღალმთიან სოფლებზე.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შემადგენლობის შესახებ შეგვიძლია ვიმსჯელოთ იმ კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, რომელიც 2016-დან 2022 წლებში ქ.ბათუმის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე განხორციელდა ნარჩენების მორფოლოგიური შემადგენლობის სეზონური შემადგენლობის დადგენის მიზნით. შედეგებიდან ჩანს, რომ ძირითადად ნარჩენების სამი ნაკადი შეგვიძლია გამოვყოთ წარმოქმნილი ნარჩენების მთლიანი ნაკადიდან. ესენია: ორგანული ნარჩენები (36.6%), პოლიეთილენი/პლასტმასი (16.68%) და ქაღალდი და მუყაო (14.7%).

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების განთავსება ხდება ქ. ოზურგეთში არსებულ მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე.

რომელიც შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ ბალანსზეა და ქალაქ ბათუმის ნაგავსაყრელზე.

მუნიციპალიტეტში არ არის დანერგილი ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების ცენტრალიზებული სისტემა.

ნარჩენების სფეროში არსებული მდგომარეობა და მასთან დაკავშირებული გამოწვევები დეტალურად აღწერილია აღნიშნული გეგმის მესამე ნაწილში – მუნიციპალური ნარჩენების დახასიათება.

1.5 სხვადასხვა ალტერნატივების მიმოხილვა

ევროპის წამყვან ქვეყნებში დღეს არსებული უახლესი მიდგომები ეყრდნობა კონცეფციას, რომ ნარჩენების მეორადი გამოყენება და რეციკლირება ნორმაა, ხოლო „ნარჩენი“, როგორც ასეთი უკვე მოძველებული ცნებაა.

ნარჩენების მართვაში დღეს არსებული თანამედროვე სისტემები წარმოადგენენ სისტემებს, რომლებსაც მინიმუმადე დაყავთ ნარჩენების განთავსება ნაგავსაყრელებზე და მაქსიმალურად ზოგავენ პირველად ბუნებრივ რესურსებს.

ევროპის წამყვან ქვეყნებში არსებული რეგულაციები მიზნად ისახავენ ინოვაციის სტიმულირებას რეციკლირებისა და ხელმეორედ გამოყენების ფართოდ დანერგვისათვის.

ევროკავშირი ახდენს პოლიტიკის და სამიზნე ამოცანების შემდგომ მოდერნიზებას¹, რაც ხელს შეუწყობს ნარჩენების წარმოქმნის შემცირებას; ნარჩენების გადაქცევას ევროკავშირის რესურსების ძირითად, სტაბილურ წყაროდ; ენერჯის აღდგენას მხოლოდ არა-რეციკლირებადი ნარჩენებიდან და ნაგავსაყრელების პრაქტიკულად აღმოფხვრას. ნარჩენების პოლიტიკის შემდგომ ეტაპზე გადასვლა მნიშვნელოვან სარგებელს მოიტანს ეკონომიკური ზრდის და სამუშაო ადგილების შექმნის თვალსაზრისით, უდანახარჯოდ ან უმნიშვნელო დანახარჯების საწინააღმდეგოდ, და ამავე დროს მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს უკეთესი გარემოს შექმნაში.

ნარჩენების მართვის არსებული საუკეთესო პრაქტიკები განხილულია დოკუმენტის შესაბამის თავში ნაწილი 5 - ნარჩენების ინდუსტრიაში არსებული საუკეთესო პრაქტიკა და ტენდენციები.

1.6 შედეგებისა და რეკომენდაციების მიმოხილვა

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი მომსახურების დაგეგმვისა და შემდგომი

განხორციელებისათვის აუცილებელია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ ზუსტი მონაცემების შეგროვება.

ეფექტიანი მომსახურების მიწოდებისათვის მნიშვნელოვანია შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიწოდება მუნიციპალიტეტის ყველა სოფლისთვის კონტეინერული სისტემით.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ყველა სოფლიდან ხდება ნარჩენების შეგროვება და გატანა გარდა მუნიციპალიტეტის შემდეგი მაღალმთიანი სოფლებისა, კერძოდ საუბარია შემდეგ სოფლებზე: ხინო, ცხემვანა და ზერაბოსელი.

დამატებით აუცილებელია ავტოპარკის განახლება ნარჩენების შეგროვების თანამედროვე ტექნიკით, განასკუთრებით, საუბარია მცირე გაბარიტიან მაღალი გამავლობის სატრანსპორტო საშუალებებსა და ნარჩენების დახარისხებულად შეგროვების სისტემის დანერგვის კუთხით.

მომსახურების ოპტიმიზაციის მიზნით, აუცილებელია ნარჩენების შეგროვების მარშრუტების ოპტიმიზაცია სხვადასხვა ფაქტორების გათვალისწინებით.

ნარჩენების აღდგენის პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტში მოხდეს ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პუნქტების მოწყობა. აქცენტი უნდა გაკეთდეს ქალაქსა და პლასტიკზე. კომპოსტირების პრაქტიკის ფართო დანერგვასთან ერთად.

მუნიციპალიტეტის ადგილმდებარეობიდან გამომდინარე მნიშვნელოვანია ქობულეთის მუნიციპალიტეტმა შეიმუშაოს ნარჩენების შემცირების პროგრამა და დაიწყოს აქტიური მუშაობა მოსახლეობასთან მისი განხორციელების კუთხით. აღნიშნული დადებითად აისახება შეგროვების მომსახურების ხარისხზე.

1.7 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შესრულებაზე ანგარიშვალდებული ორგანიზაცია

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის გეგმის განხორციელებაზე პასუხისმგებლობა ქობულეთის მუნიციპალიტეტს აკისრია. კერძოდ, მუნიციპალიტეტის გამწვანების, ზედამხედველობისა და დასუფთავების სამსახურები.

გეგმის შესრულების ყოველ ეტაპზე უზრუნველყოფილი იქნება თანამშრომლობა და აქტივობების კოორდინირება მუნიციპალიტეტის შესაბამის სამსახურებთან.

ნაწილი 2 - შესავალი და არსებული მდგომარეობა

2.1 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მარეგულირებელი და საკანონმდებლო საფუძვლები

საქართველოში ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებლობა ხელისუფლების სხვადასხვა დონის ორგანოს ეკისრება. ნარჩენების მართვის ერთიანი ეროვნული პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაზე პასუხისმგებელია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო.

რაც შეეხება ნაგავსაყრელების მართვას, აჭარაში ოპერირებს ერთი ოფიციალური მუნიციპალური ნარჩენების ნაგავსაყრელი, რომელთა მართვა წარმოადგენს შპს „CBER“-ი (ბათუმში) პასუხისმგებლობას, ადგილობრივ თვითმართველობასთან გაფორმებული კონტრაქტის საფუძველზე.

2015 წლის 15 იანვარს მიღებული იქნა საქართველოს კანონი “ნარჩენების მართვის კოდექსი”, რომლის მიზანია სამართლებრივი და მარეგულირებელი საფუძვლის შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს ნარჩენების წარმოქმნის პრევენციასა და ხელახალ გამოყენებას, აგრეთვე ნარჩენების დამუშავებას გარემოსთვის უსაფრთხო გზით, მათ შორის – შეგროვებას, ტრანსპორტირებას, აღდგენასა (რეციკლირება, კომპოსტირება და ა.შ.) და განთავსებას. კანონის ამოცანაა: 1) ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვა ნარჩენების წარმოქმნის და მისი უარყოფითი ზეგავლენის პრევენციისა ან შემცირების გზით; 2) ნარჩენების მართვის ეფექტიანი მექანიზმების შექმნა; და 3) იმ რესურსების ეფექტიანი მოხმარების წახალისება, რომლებიც შეიძლება მიღებული იქნას მუნიციპალური ნარჩენების უკეთ მართვის შედეგად.

საქართველოს კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” საფუძველზე შემუშავებულია ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია 2016-2030 წლებისთვის და ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა 2016-2020 წლებისთვის, რომლებიც კოდექსის მიზნებიდან გამომდინარე განსაზღვრავს კონკრეტულ დროში გაწერილ მოკლე და გრძელვადიან მიზნებს ნარჩენების მართვის კუთხით და ამ მიზნების მიღწევის მიდგომებსა და ქმედებებს.

ადგილობრივ დონეზე ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებლობა ეკისრება ადგილობრივ მთავრობებს, რომლებიც, კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” თანახმად პასუხისმგებელნი არიან ნარჩენების მართვის კონკრეტული ფუნქციების შესრულებაზე. კერძოდ, საუბარია მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მომსახურებაზე და, ქუჩების, პარკებისა და სხვა საზოგადოებრივი ადგილების დასუფთავებაზე თავიანთი ადმინისტრაციული ტერიტორიების ფარგლებში.

კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი”-ს თანახმად ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა უნდა შეიმუშაონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ყოვლისმომცველი გეგმები, ნარჩენების მართვის სფეროში მუნიციპალიტეტების ფუნქციების გაუმჯობესების მიზნით.

აღნიშნული ნარჩენების მართვის გეგმა უნდა ეფუძნებოდეს ნარჩენების მართვის იერარქიას და „ნარჩენების მართვის კოდექსი”-ს მე-5 მუხლით გათვალისწინებულ პრინციპებს. კანონის მიხედვით, ასეთი გეგმები უნდა მოიცავდეს 5-წლიან პერიოდს, და უნდა შეესაბამებოდეს ზემოთ აღნიშნულ ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმას.

კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი”-ს თანახმად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებმა უნდა უზრუნველყონ მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა თავიანთ ადმინისტრაციულ საზღვრებში, აგრეთვე ნარჩენების სეპარირებულად შეგროვების სისტემების ეტაპობრივი დანერგვა და გამართული ფუნქციონირება, რაც ხელს შეუწყობს ალდგენის პროცესებს. კანონი განსაზღვრავს ნარჩენების შეგროვების ზოგად პრინციპებს, რომლის მიხედვითაც ნარჩენების შეგროვება, ტრანსპორტირება და დამუშავება უნდა მოხდეს იმგვარად, რომ არ შეიქმნას სირთულეები მათი შემდგომი ალდგენის მხრივ. ამასთანავე, კანონი მოითხოვს, რომ მუნიციპალური ნარჩენები შეგროვდეს, ტრანსპორტირებული იქნას და დამუშავდეს იმ წესით, რომელიც მაქსიმალურად შესაძლო დონით გამოირიცხავს გარემოს დაბინძურებასა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზიანის მიყენების რისკს.

კანონი “ნარჩენების მართვის კოდექსი” კრძალავს ნარჩენების ყოველგვარ უკანონო განთავსებას, ანუ განთავსებას ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერების გარეთ და ნარჩენების შესაგროვებელი პუნქტების გარეთ. ამ მოთხოვნის შესასრულებლად, მუნიციპალიტეტები უფლებამოსილნი არიან მოსთხოვონ დამნაგვიანებელ პირებს ტერიტორიის დასუფთავება, ხოლო თუ ასეთი პირების იდენტიფიცირება შეუძლებელია, მაშინ დანაგვიანებული ტერიტორიის დასუფთავების ვალდებულება დაეკისრება თავად ტერიტორიის მესაკუთრეს. თუ ტერიტორია ეკუთვნის მუნიციპალიტეტს, მაშინ მის ნარჩენებისაგან გასუფთავებას უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის დაფუძნებული ორგანიზაცია ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“.

კანონი „ნარჩენების მართვის კოდექსი” ასევე ითვალისწინებს, რომ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმებში განსაზღვრული იყოს საშუალებები, რომელთა საშუალებითაც მნიშვნელოვნად გაიზრდება ნარჩენების რეციკლირებისა და ალდგენის დონე მუნიციპალიტეტების მიერ შემუშავებული ფორმალური მუნიციპალური პროგრამების მეშვეობით. ეს შეიძლება მოიცავდეს ნარჩენების ალდგენის პროცესის ხარჯ-ეფექტიანობისაკენ მიმართულ რეგიონულ ინიციატივებს (კანონი ითვალისწინებს, რომ ერთმანეთის მეზობელმა მუნიციპალიტეტებმა შეიძლება შექმნან მუნიციპალური ნარჩენების მართვის

ერთიანი სისტემები და, ასევე, შეიმუშაონ მუნიციპალური ნარჩენების ერთობლივი მართვის გეგმა (თუ მისი შესრულება უზრუნველყოფილ იქნება).

კონკრეტულად, კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი”-ს მე-13 მუხლი განსაზღვრავს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის, როგორც შინაარსს, ისე მინიმალურ ამოცანებს. ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა პრიორიტეტული მიმდევრობით ადგენს კანონით განსაზღვრულ ამოცანებს და მოკლე, საშუალო და გრძელვადიან განსახორციელებელ ღონისძიებებს. ყველაზე მნიშვნელოვანი და სასწრაფო ღონისძიებები შეეხება ნარჩენების შეგროვებისა და განთავსების პროცესების გაუმჯობესებას, გრძელვადიანი კი – ნარჩენების მინიმიზაციას, შემცირებასა და მათი აღდგენის პროცესებს.

2.2 მუნიციპალიტეტის აღწერა და დემოგრაფიული მონაცემები

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს საქართველოს სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჩრდილოეთ ნაწილში. იგი მოქცეულია შავ ზღვას, მდინარე ჩოლოქსა და მესხეთის ქედს შორის. ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ზღვისპირა ზოლის სიგრძეა 24 კმ.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს, ზღვის დონიდან 10 მეტრზე, მისი ფართობი შეადგენს 711.8 კმ².

მუნიციპალიტეტის ტერიტორია ზღვის ნოტიო სუბტროპიკული ჰავით ხასიათდება. საშუალო წლიური ტემპერატურა 13.5°C-ია. ნალექების საშუალო რაოდენობა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წელიწადში 2,500-3,000 მმ-ს შეადგენს. უხვნალექიანობით გამოირჩევა შემოდგომა და ზამთარი. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ხშირია ნისლი.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი მდიდარია მდინარეებით. მათგან მნიშვნელოვანი მდინარეებია ჩოლოქი, კინტრიში და ჩაქვისწყალი, რომელთაც გააჩნიათ მრავალი შენაკადი. გაზაფხულზე და შემოდგომაზე მდინარეები წყალდიდობით ხასიათდებიან, ხოლო წყალმოვარდნა მოსალოდნელია წელიწადის ნებისმიერ დროს. ზღვისპირა დიუნების აღმოსავლეთით გადაჭიმულია ჭარბტენიანი ტერიტორიების ზოლი.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში სასოფლო-სამეურნეო და საცხოვრებელი დანიშნულებით გამოიყენება მუნიციპალიტეტის მთელი ტერიტორიის 29.4%. მიწის გამოყენების დაბალი მაჩვენებლის ძირითადი მიზეზი მუნიციპალიტეტის რელიეფი და მუნიციპალიტეტში არსებული დაცული ტერიტორიებია. რელიეფის ძირითადი ნაწილი შეადგენს დაჭაობებულ ტერიტორიებს, ცივაბო მთებსა და ფერდობებს. დაცული ტერიტორიების ფართობი შეადგენს 30,252 ჰექტარს, რაც მთლიანი მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის 42%-ს.

მუნიციპალიტეტის შემადგენლობაში შედის ერთი ქალაქი, ორი დაბა და 48 სოფელი. მოსახლეობის საშუალო სიმჭიდროვე 1კმ²-ზე 123 კაცია.

2014 წლის აღწერის მონაცემებით, ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა შეადგენს 74,794 კაცს. წლების მიხედვით მოსახლეობის დინამიკა ასე გამოიყურება.

წელი	მოსახლეობის რაოდენობა	ოჯახების რაოდენობა
1989	88,107	23,147
2002	87,968	23,198
2014	74,794	23,247

მუნიციპალიტეტში ოჯახებში ოჯახის წევრთა რაოდენობა საშუალოდ 3 ადამიანს შეადგენს.

მოსახლეობის განაწილება ეროვნების მიხედვით შემდეგნაირია: მოსახლეობის 96.7% ქართველია, 2.3% – ბერძნები, 0.7% - რუსი, 0.2% - სომეხი, 0.1%-0.1% აზერბაიჯანელი და უკრაინელი, შესაბამისად.

მოცემული მონაცემების გაანალიზებით შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მოსახლეობის რაოდენობა ბოლო წლების განმავლობაში კლებას განიცდის.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის შემოსავლებს უზრუნველყოფს სოფლის მეურნეობა, კერძოდ, ციტრუსები და მეფუტკრეობა, ასევე თევზრეწვა და ტურიზმი.

მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 6 საწარმო: ორი ციტრუსის გადამამუშავებელი საწარმო, სამკერვალო ფაბრიკა, სამშენებლო კომპანია და ორი სათბური.

მუნიციპალიტეტის თითქმის ყველა სოფელში არის პირველადი ჯანდაცვის ობიექტები (ამბულატორიები).

2.3 გეგმის ამოცანები და მიზნობრივი შედეგები

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმა მიმართულია ქვემოთ მითითებული ამოცანების გადაწყვეტასა და შედეგების მიღწევაზე:

- ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება და მონაცემთა ბაზა) ჩამოყალიბება 2023 წლისათვის;
- ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი მომსახურების (მათ შორის როგორც მოსახლეობის, ისე კომერციული ობიექტებისა და

საწარმოების საკმარისი რაოდენობის კონტეინერებით, ნარჩენების გატანის საკმარისი სიხშირით უზრუნველყოფა) მიწოდება მოსახლეობის, კომერციული ობიექტებისა და არსებული საწარმოებისათვის მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე;

- ნარჩენების შეგროვების მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:
  - მუნიციპალური ნარჩენები 98% 2023 წლისთვის;
  - სახიფათო ნარჩენები 50% 2025 წლისთვის;
- მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების უნარ-შესაძლებლობების გაძლიერება ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვის კუთხით;
- სახიფათო ნარჩენების მართვის კოორდინირება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან შესაბამისი დადგენილების მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით;
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია 2024 წლისთვის;
- ნარჩენების შემცირების პროგრამის შემუშავება და განხორციელება;
- ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირების ხელშეწყობის საქმიანობების განხორციელება (კომპოსტირების პრაქტიკის ფართო დანერგვა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე);
- ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება 2024 წლისთვის;
- ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:
  - ქაღალდი 30% 2024 წლისთვის;
  - პლასტიკი 30% 2024 წლისთვის;
- მუნიციპალიტეტში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და დანერგვა 2025 წლისთვის;
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარე კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და დანერგვა 2024 წლისთვის;
- მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე.

2.4. დაგეგმვის პროცესის აღწერა

დაგეგმვის ჩარჩო

გეგმა შემუშავებულ იქნა მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადების სახელმძღვანელო დოკუმენტის² მიხედვით. აღნიშნულ სახელმძღვანელო დოკუმენტში წარმოდგენილია ის ზოგადი ჩარჩო, რომლის მიხედვითაც უნდა

² აღნიშნული დოკუმენტი შემუშავებულ იქნა USAID-ის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის ნარჩენების მართვის ტექნოლოგიები რეგიონებში (WMTR) პროგრამის ფარგლებში საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

მოხდეს ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება.

საწყის ეტაპზე ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ფარგლებში გამოიყო სამუშაო ჯგუფი (აღნიშნულ ჯგუფში შედიან ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“-ს დირექტორი გიორგი მჟავანაძე, ა(ა)იპ ქობულეთის სანდასუფთავების იურისტი ლაშა რომანაძე და ზედამხედველობის სამსახურის სპეციალისტი გიორგი ქათამაძე, რომელსაც დაევალა აღნიშნული გეგმის მომზადება.

დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება და მონაწილეობის პროცესი

ზემოთ აღნიშნულმა ჯგუფმა გამოკვეთა გეგმასთან მიმართებაში დაინტერესებულ მხარეთა შემდეგი ჯგუფები – საწარმოები, რომლებიც ადგილზე ფუნქციონირებენ, ორგანიზაციები და სხვ. აღნიშნულ ჯგუფებთან დოკუმენტის შემუშავების დროს განხორციელდა კონსულტაციები, რადგან ისინი წარმოადგენენ მნიშვნელოვან პარტნიორებს გეგმის უკვე განხორციელების ეტაპზე.

საზოგადოებასთან ურთიერთობის კამპანია და მონაწილეობის პროცესი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების პროცესში დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებების გათვალისწინების მიზნით განხორციელდა საკონსულტაციო შეხვედრა ჯგუფის მიერ გამოყოფილი დაინტერესებული მხარეების ჯგუფებთან.

ნაწილი 3 – მუნიციპალური ნარჩენების დახასიათება

3.1 შესავალი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვებისა და ნაგავსაყრელზე ტრანსპორტირების პროცესში ჩართულია ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“ ხოლო ბ სახიფათო ნარჩენი გააქვს შპს „ბათუმის სანდასუფთავება“-ს.

ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“-ში დასაქმებულია 221 თანამშრომელი, შტატგარეშე ერთი წლით აყვანილია 66 თანამშრომელი, ხოლო სეზონურად (ზაფხულში, ოთხი თვის განმავლობაში) ხდება დამატებით მუშა-ხელის აყვანა 150 -მდე.

³შპს „ბათუმის დასუფთავება“ პასუხისმგებელია ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სამედიცინო „ბ“ კლასის ნარჩენების შეგროვებასა და გატანაზე. „ბ“ კლასის ნარჩენები, შემდეგ სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში წარმოიქმნება: ა.ა) საოპერაციო; ა.ბ) სარეანიმაციო; ა.გ) საპროცედურო, შესახვევი და სამკურნალო-პროფილაქტიკური დაწესებულების სხვა სამანიპულაციო-დიაგნოსტიკური სათავსები; ა.დ) სამკურნალო-პროფილაქტიკური დაწესებულების ინფექციურ, კანისა და ვენერიულ სნეულებათა განყოფილებები; ა.ე) სამედიცინო და პათოლოგანატომიური ლაბორატორიები; ა.ვ) განსაკუთრებით საშიშ პათოგენებთან მომუშავე ლაბორატორიები; ა.ზ) ვივარიუმები;

ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურება მიეწოდება მუნიციპალიტეტის ურბანული მოსახლეობის 100%-სა და სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის 95%-ს (სოფლებში ნაგულისხმევია ცენტრალური ტრასა სოფლის მისადგომები და ცენტრები სოფლის). აღნიშნული მომსახურება არ მიეწოდება მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების რიგს, კერძოდ ხინოს, ცხემვანასა და ზერაბოსელს.

3.1. გეგმაში მიმოხილული ნარჩენების სახეობები

აღნიშნული გეგმა განიხილავს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შემდეგ სახეობებთან მიმართებაში არსებულ მდგომარეობას:

- საყოფაცხოვრებო ნარჩენები;
- კომერციული ობიექტების ნარჩენები⁴;
- ქუჩის ნაგავი;
- ფოთოლი და ბადის ნარჩენები;
- მცირე საწარმოო ობიექტების ნარჩენები;
- სამშენებლო ნარჩენები;
- სახიფათო ნარჩენები.

3.2. ნარჩენების რაოდენობა

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ ზუსტი მონაცემები, ისევე როგორც მთლიანად ქვეყნის შემთხვევაში, არ მოიპოვება, რადგან არ მიმდინარეობს წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო მყარი ნარჩენების რაოდენობის აღრიცხვა.

რაც შეეხება საყოფაცხოვრებო ნარჩენის გატანას ყოველწლიურად ხდება 35000 დან 40000 ტონამდე გატანა.

მუნიციპალიტეტს არ ააქვს ინფორმაცია მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენების რაოდენობის შესახებ, რადგან მუნიციპალიტეტიდან სახიფათო ნარჩენების გატანას ახდენს შპს „სანდასუფთავება“.

მუნიციპალიტეტს არ აქვს ინფორმაცია მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სამედიცინო ნარჩენების შესახებ.

ასევე არ ააქვს მუნიციპალიტეტს ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სამრეწველო ნარჩენების შესახებ.

⁴ მოიცავს ბაზრების, მაღაზიების, ოფისების, რესტორნების, საწყობებისა და სასტუმროების ნარჩენებს (მსხვილ კომერციულ დაწესებულებებს შეუძლიათ თავად უზრუნველყონ საკუთარი ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება, ხოლო მცირე საწარმოები ხშირ შემთხვევაში გამოიყენებენ საერთო კონტეინერებს).

საკმაოდ მწირია ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ და შესაბამისად, აშკარად დგება საჭიროება მუნიციპალიტეტმა მოახდინოს მონაცემთა ბაზის შექმნა, სადაც აღრიცხულ იქნება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობა სახეობების მიხედვით, რაც ნარჩენების ეფექტიანი მართვის ამოსავალი წერტილია.

3.3. ნარჩენების პროგნოზირება

გამომდინარე იქიდან, რომ წლების (2016-2022 წწ) მიხედვით საკმაოდ გაიზარდა ნარჩენების შეგროვება და გატანის მომსახურების დაფარვის არეალი გარკვეული დასკვნების გაკეთება.

იმის გათვალისწინებით, რომ უკვე მოხდება ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი მომსახურების მიწოდება მთელი მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისა და საწარმოებისათვის, ეს ბუნებრივია იწვევს მუნიციპალიტეტის მიერ სამართავი ნარჩენების რაოდენობის ზრდას.

სავარაუდოდ, მუნიციპალიტეტის ნარჩენების შეგროვების მომსახურების სრულად დაფარვის შემთხვევაში ნარჩენების ყოველდღიურად შეგროვებული მთლიანი მოცულობა გაიზრდება. ამ ეტაპზე მუნიციპალიტეტის ფარგლებში ყოველდღიურად გროვდება საშუალოდ 80 მ³ 150 მ ნარჩენი.

3.4. ნარჩენების შემადგენლობის ანალიზი

ნარჩენების შემადგენლობაზე მსჯელობისას, გამომდინარე იქიდან, რომ მუნიციპალიტეტს არ ააქვს მონაცემები მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შემადგენლობის შესახებ, შეგვიძლია გამოვიყენოთ 2019-2021 წლებში ქ. ბათუმის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე განხორციელებული ნარჩენების მორფოლოგიური შემადგენლობის სეზონური კვლევის შედეგები⁵.

№1 ნარჩენების მორფოლოგიური შემადგენლობის სეზონური კვლევის შედეგები (გასაშუალებული მაჩვენებელი ოთხივე სეზონისათვის)

ნარჩენებისკატეგორია	%
ქალაქი და მუყაო	14.7%
მინა	5.02%
ლითონები	1.73 %
პოლიეთილენი/პლასტმასი	16.68%

ბავშვის ჰიგიენური საფენი	5.89 %
ქსოვილები	6.81 %
ორგანული მასალები	36.6%
სამშენებლო ნარჩენები	6.0%
განსაკუთრებულ ზედამხედველობას დაქვემდებარებული ნარჩენები	1.81%
ტყავიდარეზინა	2.0%
სხვატიპისნარჩენები	1.4%

როგორც შედეგებიდან ვხედავთ ნარჩენების შემადგენლობიდან სამი ძირითადი ნაკადი შეგვიძლია გამოვყოთ, რომელსაც დომინანტური პოზიცია უკავია ნარჩენების მთლიან ნაკადში. ესენია: ორგანული ნარჩენები (36.6%), პოლიეთილენი/პლასტმასი (16.68%) და ქალაქი და მუყაო (14.7%).

ნაწილი 4 - არსებული მუნიციპალური ნარჩენების სისტემის მიმოხილვა

როგორც ზემოთ არის აღნიშნული, ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შეგროვებასა და გატანას ახორციელებს ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“. აღნიშნული კომპანია პასუხისმგებელია მომსახურების მიწოდებაზე მოსახლეობისათვის, კომერციული ობიექტებისათვის და საწარმოებისათვის.

საწარმოებისათვის მომსახურების მიწოდება ხდება ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერიასთან, კერძოდ, ზედამხედველობის სამსახურთან, გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე.

ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავების“ ფუნქციებში შედის მუნიციპალიტეტში შემავალ დასახლებულ პუნქტებში ქუჩების დაგვა-დასუფთავება, მკვდარი ცხოველების, და შეგროვებული საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა ეს კომპანია ახდენს ასევე დიდგაბარიტიანი⁶ ელექტრო და ელექტრონული და სამშენებლო და ნგრევის ნარჩენების შეგროვებასა და გატანას. აღნიშნული ნარჩენების გატანას ა(ა)იპ ახდენს ნაგავსაყრელზე.

ბალახებისა და ხეების ჭრას მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ახორციელებს ა(ა)იპ „ქობულეთის გამწვანება“, რომელიც ნაგავსაყრელზე ახდენს ამ ნარჩენის განთავსებას.

⁶ საქართველოს კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” მიხედვით, დიდგაბარიტიან ნარჩენებს განეკუთვნებიან ნარჩენები, რომლებიც თავიანთი ზომებისა და ფორმის გამო ვერ თავსდება ნარჩენების სათავსში.

სამედიცინო ნარჩენებთან მიმართებაში აღსანიშნავია, რომ ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“ პასუხისმგებელია საავადმყოფოებისათვის ნარჩენების გატანის მომსახურების მიწოდებაზე, გარდა „ბ“ ტიპის ნარჩენებისა, რომლის გატანას ახდენს შპს „ბათუმის დასუფთავება“.

ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიწოდება ხდება ქობულეთის ურბანული მოსახლეობის 100%-ისა და სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის 95%-ისათვის.

ნარჩენების შეგროვება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე კონტეინერული სისტემით ხდება. კონტეინერებიდან შეგროვებული ნარჩენის გადატვირთვას ნაგავმზიდებში და ტრანსპორტირებას ქალაქ ოზურგეთს მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე და ქალაქ ბათუმის ნაგავსაყრელზე ახდენს ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ჯამში განლაგებულია 1000 ერთეული 1100მ³ მოცულობის მეტალისა და პლასმასის ურნა, საიდანაც ნარჩენების გატანა ყოველდღე ხდება. ზაფხულის სეზონზე ხდება 200 მდე იგივე მოცულობის მეტალის და პლასმასის ურნის დამატება.

ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების გარეშეა დარჩენილი მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლები, სადაც მათი ადგილმდებარეობიდან გამომდინარე ტექნიკა ვერ ახერხებს ასვლას. აღნიშნული პრობლემა ეხება შემდეგ სოფლებს: ხინო, ცხემვანა, ზერაბოსელი.

ამ სოფლებში ამ ეტაპზე მოსახლეობა არალეგალურ ნაგავსაყრელებზე ახდენს ნარჩენის განთავსებას, ხოლო ძალიან იშვიათ შემთხვევაში კი ჩამოაქვთ წარმოქმნილი ნარჩენები უახლოეს კონტეინერამდე.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების შეგროვებისათვის და ტრანსპორტირებისათვის გამოიყენება 11 ერთეული სატრანსპორტო საშუალება:

სატრანსპორტო საშუალება	რაოდენობა
დამწნები მექანიზმიანი	6
თვითმცვლელი ღია სატვირთო	2
ღია სატვირთო პატარა გაბარიტის	3
ღია სატვირთო მანქანა ამწეთი	1
თოვლის გამწმენდი მანქანა	1
ბორბლებიანი ექსკავატორი	1

აღნიშნული ტექნიკა ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავებას“ საკუთრებაშია.

ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“-ს მოვალეობაში შედის სატრანსპორტო საშუალებების/დანადგარების მოვლა და შეკეთება, ასევე შეძენა. თუმცა აქვე აღსანიშნავია, რომ რიგ შემთხვევაში წარჩენების შეგროვებისა და გატანის პროცესში ჩართულ სატრანსპორტო საშუალებების შეძენას ახდენს მუნიციპალიტეტი და გადასცემს ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავებას“.

ასევე, ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“ ახდენს წარჩენების მართვის მომსახურებისათვის საჭირო თანამშრომლების აყვანას.

წარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურებაში ჩართულია 389 ადამიანი. აქედან:

14	ადმინისტრატორი
1	ზეინკალი
1	მექანიკოსი
1	ელექტრიკი
1	ოფოსისი დამლაგებელი
4	დარაჯი
1	საბურავის შემკეთებელი
1	მრეცხავი
14	ზედამხედველი
21	მძღოლი
28	შეგროვების მომსახურების მუშახელი
166	ქუჩების დასუფთავების მუშახელი
120	სხვა (მირითადად ზაფხულის სეზონზე, 4 თვით ხდება მათი დაქირავება)
16	მეველე

მუნიციპალიტეტს არ ააქვს თავისი საამქრო სატრანსპორტო საშუალებებისა და ტექნიკის მოვლა-შეკეთებისათვის. და როგორც წესი, ამ მიზნით ხდება ტენდერების გამოცხადება და შესაბამისი კომპანიების დაქირავება აღნიშნული სერვისის განსახორციელებლად.

ა(ა)იპ „ქობულეთის სანდასუფთავება“ სატრანსპორტო საშუალებებისა და ტექნიკის მოვლა-შეკეთებისათვის საჭირო სათადარიგო ნაწილების შეძენას ახდენს ელექტრონული ტენდერებით, მოწოდება ხდება საშუალოდ 15 კალენდარული

დღის ვადაში, ხოლო უშუალოდ შეკეთება და სათადარიგო ნაწილების გამოცვლა ხდება ადგილზე ააიპის ბოქსებში.

ასევე ცხადდება ტენდერები მომსახურებაზე მანქანების რემონტზე.

ნარჩენების შეგროვების პროცესის მონიტორინგსა და ზედამხედველობას ახორციელებს ა(ა)იპ “ქობულეთის სანდასუფთავება” და ქობულეთის მერიის ზედამხედველობის სამსახური.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში უკვე 2023 წელში შემუშავებულ იქნა რუკები, რომლებზეც ასახულია ის უბნები, სადაც განლაგებულია ურნები. უკვე დანერგილია ნარჩენების შეგროვების მარშუტები რომელიც კონტროლდება ჯიპიარეს სისტემებით.

4.1. ნარჩენების განთავსების არსებული ობიექტები

ოფიციალური ნაგავსაყრელი პოლიგონები

ნარჩენების განთავსება ხდება ქ. ოზურგეთში არსებულ მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე, რომელიც შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ ბალანსზეა⁷.

აღნიშნული ნაგავსაყრელი 2013 წელს გადავიდა „საქართველოს მყარი ნარჩენების კომპანიის“ საკუთრებაში. 2014 წელს კომპანიამ მოახდინა აღნიშნული ნაგავსაყრელის კეთილმოწყობა.

ასევე შეგროვებული ნარჩენების უმეტესობის გატანა ხდება ქ.ბათუმის ნაგავსაყრელზე.

ნარჩენების განთავსების არაოფიციალური ადგილები

მუნიციპალიტეტში რიგ დასახლებულ პუნქტებში არის ნარჩენების განთავსების არაოფიციალური ადგილები ე.წ. უკანონო ნაგავსაყრელები. მუნიციპალიტეტი ამ მხრივ აქტიურად მუშაობს დახურვის თვალსაზრისით.

4.2 აღდგენა (რეციკლირება და კომპოსტირება)

რაც შეეხება ნარჩენების აღდგენას, ქობულეთის მუნიციპალიტეტში არ არის საწარმო, რომელიც მოახდენდა აღდგენადი მასალების ცენტრალიზებულ შეგროვებას და გატანას, ასევე, არ არის შექმნილი ნარჩენების შეგროვების პუნქტები.

⁷ შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო შპსა.

ასევე, მუნიციპალიტეტში არ არის დანერგილი კომპოსტირების პრაქტიკა. მოსახლეობა არ ახდენს ორგანული ნარჩენის კომპოსტად გამოყენებას და ზოგადად, ამ საკითხისადმი ნაკლებ ყურადღებას იჩენს.

4.3 ხარჯები და ხარჯების ანაზღაურება გასაგრძელებელია

ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მომსახურების ტარიფების დადგენასთან დაკავშირებით აღსანიშნავია საქართველოში მოქმედი შემდეგი კანონები: ნარჩენების მართვის კოდექსი (2015), საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ (2014), და საქართველოს კანონი „ადგილობრივი მოსაკრებლების შესახებ“ (1998, შესწორებებით).

ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის თანახმად, ქობულეთის მუნიციპალიტეტი (კერძოდ, საკრებულო, როგორც თვითმმართველი ერთეულის წარმომადგენლობითი ორგანო) პასუხისმგებელია ადგილობრივი მოსაკრებლების (ტარიფების) შემოღებაზე, ამოღებასა და გაუქმებაზე. მოსაკრებლოს ოდენობა განისაზღვრება იმ კანონების საფუძველზე, რომლებიც არეგულირებენ მოსაკრებლების სტრუქტურასა და ოდენობას მთელი ქვეყნის ტერიტორიაზე.⁸ ამჟამად მოქმედ კანონებში ტარიფების დადგენის მეთოდოლოგია არ არის განისაზღვრული და საჭიროებს შემუშავებას.

საქართველოს კანონი მოსაკრებლების სისტემის საფუძვლების შესახებ (1998) მიხედვით მოსაკრებლის ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს ერთ სულ მოსახლეზე 3 ლარს თვეში. მოსაკრებლის გადამხდელთა რაოდენობა ერთ ოჯახში არ უნდა აღემატებოდეს ოთხს, მიუხედავად ოჯახის წევრების რაოდენობისა. აქედან გამომდინარე, მოსაკრებლის ოდენობა ერთ ოჯახზე არ უნდა აღემატებოდეს 12 ლარს თვეში; ხოლო იურიდიული პირის, ორგანიზაციისა და დაწესებულებისათვის მოსაკრებლის ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 30 ლარს ერთ კუბურ მეტრ ნარჩენებზე.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ტარიფი განსაზღვრულია ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს №20 დადგენილებით ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ადგილობრივი მოსაკრებლების შემოღებისა და მათი განაკვეთის განსაზღვრის შესახებ.

მოსახლეობისათვის მოსაკრებლის ოდენობა გაიანგარიშება სულადობის მიხედვით, ხოლო ორგანიზაციების, დაწესებულებებისა და იურიდიული პირებისათვის – ნარჩენების დაგროვების ნორმის, ნარჩენების გატანის ღირებულებისა და შესაბამისი ზომის ერთეულის კომბინაციით, კერძოდ: ა) მოსახლეობისათვის – ერთ სულ მოსახლეზე – 1 ლარი თვეში; ბ) იურიდიული პირების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისათვის – 15 ლარის ოდენობით ერთ კუბურ მეტრ ნარჩენებზე.

⁸ ნარჩენების მართვის კოდექსი, მუხლი 5, პუნქტი 2 (ბ).

მოსაკრებელის განაკვეთი თვეში M გაიანგარიშება შემდეგი ფორმულით (არ ვრცელდება ფიზიკურ პირებზე):

$$M=N \times C \times K : 12$$

N – ნარჩენების დაგროვების ნორმატივი წელიწადში.

C – მოსაკრებელი ერთი კუბური მეტრი ნარჩენის გატანაზე.

K – ზომის ერთეული (დაკავებული ფართი, მომხმარებელთა რაოდენობა);

ნარჩენების მომსახურების გადასახადის ამოღება მოსახლეობიდან არ ხდება ამოღების მექანიზმის არ არსებობის გამო. რაც შეეხება საწარმოებს ამ ეტაპზე 55 საწარმოდან (რაც მუნიციპალიტეტში არსებული საწარმოების 92%-ს შეადგენს) ხდება ნარჩენების მომსახურების საფასურის ამოღება, 2021 წლის მონაცემების ამ საწარმოებიდან ამოღებულია 62542 ლარი. ამოღებული თანხა ნარჩენების შეგროვების ოპერაციის მთლიანი ხარჯის (რაც 1,550,000 ლარს შეადგენს) დაახლოებით 3%-ია.

4.4 ბიუჯეტი და დაფინანსების პროცესები

2020 წლის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი შეადგენდა 36041241 ლარს, 2021 წელს 52375620 ლარს, ხოლო 2022 წელს 52717600 ლარს.

ნარჩენების მართვის მომსახურებასთან დაკავშირებული ხარჯები 2020, 2021 და 2022 წლებისთვის მთლიანი ბიუჯეტიდან შეადგენდა ყოველწიურად 2 100 000 ლარს. შესაბამისად, ნარჩენების მართვისათვის გამოყოფილი ხარჯები მთლიანი მუნიციპალური ხარჯების 9.03%, 9.05% და 6.5% შეადგენდა.

წლები	2020 წელი	2021 წელი	2022 წელი
მთლიანი ბიუჯეტი წლების მიხედვით	2344764	2663205	3426646
ნარჩენების მართვის მომსახურებასთან დაკავშირებული ხარჯები	2 000 000	2 300 000	3 000 000
ნარჩენების მართვისათვის გამოყოფილი ხარჯების წილი მთლიან მუნიციპალურ ხარჯებთან მიმართებაში	9.03%	9.05%	6.5%

ნარჩენების გატანას პროცესში მონაწილეობს ეკიპაჟი, რომელიც 3 ადამიანისგან შედგება მძღოლისაგან და ორი მტვირთავი მუშისაგან.

ნაწილი 5 - ნარჩენების ინდუსტრიაში არსებული საუკეთესო პრაქტიკა და ტენდენციები

ევროპის წამყვან ქვეყნებში ნარჩენების მართვის ამოსავალი წერტილია ნარჩენების იერარქია, რომლის მიხედვითაც ნარჩენების მართვის მეთოდებს შორის

უპირატესობა პრევენციას ენიჭება. შემდეგი პრიორიტეტებია, პროდუქტის ხელმეორედ გამოყენება, რეციკლირება, სხვა სახის აღდგენა (მაგ. ენერჯის აღდგენა) და ბოლოს, ნაგავსაყრელზე განთავსება, რომელიც განიხილება როგორც ყველაზე ნაკლებად სასურველი საშუალება.

ევროკომისიის გზამკვლევის, “რესურს ეფექტიანი ევროპა”⁹ მიხედვით, 2020 წლისათვის ნარჩენები უნდა იმართებოდეს როგორც რესურსი.

ერთ სულზე ნარჩენების გენერაცია აბსოლუტურ კლებას უნდა განიცდიდეს. რეციკლირება და ხელმეორედ გამოყენება ეკონომიკურად მიმზიდველი უნდა გახდეს საჯარო და კერძო სექტორებისათვის ფართოდ დანერგილი დახარისხებულად შეგროვების სისტემებისა და მეორადი ნედლეულის ფუნქციონალური ბაზრების განვითარების გზით. ენერჯის აღდგენა უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ არარეციკლირებადი მასალებით. ნაგავსაყრელზე განთავსება პრაქტიკულად უნდა აღმოიფხვრას და უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მაღალი ხარისხის რეციკლირება.

ნარჩენების პრევენციაზე საუბრისას ცალსახაა, რომ აქ უფრო ცენტრალური მთავრობის როლი იკვეთება შესაბამისი პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავებისა და გატარების კუთხით, რომლებიც მიმართული იქნება ნარჩენების როგორც რაოდენობრივ, ისე ხარისხობრივ პრევენციაზე. რაც შეეხება ადგილობრივი მთავრობის როლს ამ კუთხით, აქ უფრო ადგილობრივ მოსახლეობასთან მუშაობა იკვეთება ამ პოლიტიკის დოკუმენტების ეფექტიანი განხორციელების კუთხით – მოსახლეობასთან მუშაობა უშუალოდ პროდუქტების უკვე მოხმარებისა და გამოყენების ფაზებზე.

ევროსტატის მონაცემების მიხედვით, ევროკავშირში 1995 წლიდან 2012 წლამდე პერიოდში იკვეთება მუნიციპალური ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსების შემცირების მკაფიო ტენდენცია ნარჩენების მართვის ალტერნატიული მეთოდების გამოყენების მიმართულებით სტაბილურად სვლის ფონზე.

5.1. შეგროვება და ტრანსპორტირება

ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სისტემის ყველაზე მაღალი ხარჯის მქონე კომპონენტია. იმ ქვეყნებშიც კი, რომელთაც თანამედროვე ინსინერატორები და სანიტარიული ნაგავსაყრელები გააჩნიათ, მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების და ტრანსპორტირების ხარჯები ნარჩენების მართვის ხარჯების დაახლოებით ნახევარს შეადგენს. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია ტრანსპორტირების პროცესის ოპტიმიზაცია.

ევროპის ქვეყნებში ფართოდ გამოიყენება ნარჩენების შეგროვების კონტეინერული სისტემა, როცა მოსახლეობა ნარჩენებს საერთო კონტეინერებში ათავსებს.

⁹ European Commission, Roadmap to a Resource Efficient Europe, 2011

ზოგჯერ მოსახლეობა ნარჩენებს არა საერთო, არამედ ინდივიდუალურ კონტეინერში ათავსებს, რომელიც მისი სახლის წინ დგას, ან ტოვებს ნარჩენებს ჭიშკართან ცელოფანის პარკში, რომელსაც შემდეგ შემგროვებელი კომპანია გაიტანს. ასეთი ინდივიდუალური კონტეინერები, ან ე.წ. „ტროტუარიდან შეგროვება“, გამოიყენება უფრო ნაკლებად მჭიდროდ დასახლებულ პუნქტებში.

ასევე, ინდივიდუალური შეგროვების სისტემებს შორის არის „კარდაკარ“ შეგროვება, როცა შემგროვებელი ჩამოივლის სათითაოდ მობინადრეებს, ან „ეზოდან შეგროვება“, როცა შემგროვებელი შედის ეზოში და გამოაქვს ნარჩენები.

ასევე, აღსანიშნავია ნარჩენების შეგროვების მიწისქვეშა სისტემები, რომლებიც შეიძლება ფუნქციონირებდეს როგორც ცალკეული შეგროვების პუნქტები ან შეიძლება მოიცავდეს ავტომატიზებულ ვაკუუმის (პნევმატურ) შეგროვების სისტემებს. ვაკუუმის სისტემა მიწისქვეშა სატრანსპორტო არხებისაგან შედგება, რომლის საშუალებითაც ხდება ნარჩენების ტრანსპორტირება შეგროვების პუნქტში. ორივე სისტემა იძლევა როგორც ნარჩენი ფრაქციის, ისე დახარისხებული რეციკლირებადი მასალების შეგროვების შესაძლებლობას. მიწისქვეშა საცავის გამოყენების უპირატესობებია კონტეინერებისათვის საჭირო ადგილის დაზოგვა, გაუმჯობესებული ჰიგიენური და ესთეტიკური პირობები, შენახვის დაბალი ხარჯები და გატანის უფრო დიდი ინტერვალი გამომდინარე იქედან, რომ საცავი უფრო მეტ ნარჩენს იტევს ფართობის ერთეულზე კონტეინერებთან შედარებით, მეტი მოცულობის და ასევე, კომპაქტირების მექანიზმის ხარჯზე. მიწისქვეშა საცავების გამოყენებით შესაძლებელია შეგროვების და ტრანსპორტირების ხარჯების დაზოგვა 5-30%-ით.¹⁰ ავტომატური ვაკუუმის (პნევმატური) ნარჩენების შეგროვების სისტემები კი ასრულებენ როგორც ნარჩენების საცავის ისე ტრანსპორტირების ფუნქციას მიწისქვეშა მილსადენების ქსელის საშუალებით, რომლითაც ნარჩენები გადაიტანება ნარჩენების შეგროვების ტერმინალში. ამ მხრივ, ეს სისტემა ნაგავშიდების ალტერნატივას წარმოადგენს. მისი უპირატესობაა სატრანსპორტო მოძრაობის გადატვირთვის, ავტოსაგზაო შემთხვევების, ხმაურის და ნახშირორჟანგის გაფრქვევის თავიდან აცილება და საერთო უსაფრთხოების და ჰიგიენური პირობების გაუმჯობესება. ასევე, ეს სისტემა უზრუნველყოფს შეგროვების პროცესის სისწრაფეს და არ არის დამოკიდებული ამინდის პირობებზე ან სხვა ხელისშემშლელ ფაქტორებზე. ამ სისტემის ოპერირების ხარჯები 2-3-ჯერ უფრო დაბალია ჩვეულებრივ მეთოდებთან შედარებით. თუმცა, ამ სისტემის ნაკლოვანებას წარმოადგენს ის, რომ საწყისი საინვესტიციო ხარჯები 30-50%-ით უფრო მაღალია ზედაპირული შეგროვების სქემებთან შედარებით. ასევე, დღესდღეობით, პრობლემურია ამ სისტემებით მუნიციპალური ნარჩენების ზოგიერთი ფრაქციის შეგროვება, როგორცაა მუყაო, მინა, ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობები და დიდგაბარიტიანი ნარჩენები. მიუხედავად ამისა, ოპერირების დაბალმა ხარჯებმა გრძელვადიან პერსპექტივაში შეიძლება დააბალანსოს საწყისი მაღალი ინვესტიციების საჭიროება.

ცალკე განსახილველია სახიფათო ნარჩენების შეგროვების სისტემები.

რიგ ქვეყნებში (მაგ. დანიაში, ქალაქ კოპენჰაგენში) არსებობს სახიფათო ნარჩენების შეგროვების პრაქტიკა, რომელიც გარკვეული კომფორტის ხარისხით გამოირჩევა. კერძოდ, მრავალსართულიან შენობებს ემსახურება დაქირავებული, სპეციალურად დატრენინგებული ადამიანი, რომელიც მოსახლეებისაგან (პირდაპირ მათი ბინიდან) აგროვებს სახიფათო ნარჩენებს და ათავსებს დროებითი შენახვის საცავში, სანამ შემგროვებელი კომპანია უზრუნველყოფს მის გატანას.¹¹

ასევე, არის პრაქტიკა, როდესაც სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისათვის გამოყოფილია სპეციალური დღეები და ადგილები, როდესაც მოსახლეობას უფასოდ შეუძლია მიიტანოს და ჩააბაროს სახიფათო ნარჩენები. იგივე მიდგომა არსებობს დიდგაბარტიან ნარჩენებთან მიმართებაში რიგ ქვეყნებში.

5.2. აღდგენის პროცესები

ნარჩენების აღდგენის პროცესების ხელშეწყობისათვის უმნიშვნელოვანესია ნარჩენების დახარისხებული შეგროვების პრაქტიკის დანერგვა.

არსებობს ნარჩენების დახარისხებული შეგროვების სხვადასხვა სქემები მოსახლეობის სიმჭიდროვის და სხვა ფაქტორებზე დამოკიდებულებით. მაგალითად, რიგ შემთხვევებში რეციკლირებადი ნარჩენები მოსახლეობას მიაქვს რეციკლირების პუნქტებში. მოსახლეობის დაბალი სიმჭიდროვის შემთხვევაში, რეციკლირებადი ნარჩენების ჩაბარების პუნქტები შეიძლება განთავსებული იყოს მარკეტების ან საცალო ვაჭრობის მაღაზიების მახლობლად, ან სოფლებში გზაჯვარედინებთან. ზოგ შემთხვევებში მოსახლეობა რეციკლირების პუნქტში გარკვეული ტიპის ნარჩენების მიტანისათვის მცირე ანაზღაურებას იღებს. მაგ. ფორლიში (იტალია) მოსახლეობა რეციკლირებადი ნარჩენების დახარისხების პუნქტში მიტანის სანაცვლოდ ანაზღაურებას იღებს ადგილობრივი საზოგადოებრივი ტრანსპორტის ბილეთების ან გარკვეული საკანცელარო საქონელის სახით. ხშირად რეციკლირების პუნქტში ნარჩენების ჩაბარება უფასოა, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ, ამ ნარჩენებს შემგროვებელი კომპანია გაიტანს – იბეგრება.

ამგვარი სტიმულები გამოიყენება მოსახლეობის მოტივირებისათვის ხელი შეუწყონ დახარისხებულ შეგროვებას.

სეპარაციის მეთოდები

მუნიციპალური ნარჩენების სეპარაცია (დახარისხება) შეიძლება განხორციელდეს ორი გზით. წყაროსთან სეპარაცია ნიშნავს იმას, რომ მომხმარებლები რეციკლირებად ნარჩენებს, როგორცაა ქაღალდი, მეტალი, პლასტიკი, მინა და სხვ. ათავსებენ თითოეული ამ ფრაქციისთვის ცალ-ცალკე გამოყოფილ კონტეინერებში.

¹¹ იგივე.

ცენტრალიზებული სეპარაციის შემთხვევაში ყველა სახის ნარჩენი ერთ კონტეინერში. თავსდება, რის შემდეგაც მისი ტრანსპორტირება ხდება ცენტრალიზებულ ნარჩენების გადამამუშავებელ ქარხნებში, სადაც ხდება ნარჩენების სეპარაცია და შემდგომი რეციკლირება. დანარჩენი ფრაქციები კი იწვება ენერჯის აღდგენით. ინსინერაციის შედეგად წარმოქმნილი ფერფლი იმარხება ნაგავსაყრელზე. ნარჩენების მართვის მრავალი ექსპერტი ამტკიცებს, რომ ეკონომიკურად და გარემოს დაცვის თვალსაზრისით უფრო მისაღებია რეციკლირებადი და ხელმეორედ გამოყენებადი ნარჩენების დახარისხებულად შეგროვება – წყაროსთან სეპარაცია.¹² წყაროსთან სეპარაციის სისტემას გააჩნია დაბალი საწყისი ღირებულება და ზომიერი საოპერაციო ხარჯები; ამ გზით მიიღება უფრო მაღალი ხარისხის და შესაბამისად, უფრო მაღალი ღირებულების მასალები; ხდება ენერჯის დაზოგვა და მეტი სამუშაო ადგილების შექმნა მასალის ერთეულზე ცენტრალიზებული დახარისხების ქარხნებთან, ნაგავსაყრელებთან და ინსინერატორებთან შედარებით. წყაროსთან სეპარაციას ახლავს გაცილებით ნაკლები ჰაერის და წყლის დაბინძურება და ასევე, ეს მეთოდი ხელს უწყობს ნარჩენების შემცირებას და რეციკლირებას და ამ კუთხით საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას.

ცენტრალიზებული დახარისხების და გადამამუშავების ქარხნების აშენება და ოპერირება ძვირი ჯდება, რაც ზოგიერთ შემთხვევაში მათი დახურვის მიზეზი ხდება. არასათანადოდ ოპერირების შემთხვევაში ეს ქარხნები წარმოქმნიან მაღალ ტოქსიკურ ფერფლს, რომელიც უსაფრთხოდ უნდა განთავსდეს. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ აღნიშნული ქარხნები რენტაბელურია მხოლოდ დიდი რაოდენობით ნარჩენების მიწოდების შემთხვევაში. ეს კი წაახალისებს მეტი ნარჩენის წარმოქმნას, რაც ეწინააღმდეგება ნარჩენების მართვის თანამედროვე მიდგომებს.¹³

კვლევები აჩვენებს, რომ წყაროსთან სეპარაცია მნიშვნელოვნად მეტი სარგებლის მომტანია არა მხოლოდ მასალის ხარისხის და მაღალი პრევენციისა და რეციკლირების მაჩვენებლების თვალსაზრისით, არამედ იმიტომ, რომ უფრო ნაკლებ ხარჯებს მოითხოვს. მაგალითად, იმისათვის რომ გადავადნოთ მინის ახალი კონტეინერი, საჭიროა მაღალი ხარისხის სისუფთავე და დახარისხება ფერის მიხედვით. შერეული, ან დამტვრეული მინა უვარგისია გადადნობისათვის და ჩვეულებრივ, უფრო იაფად იყიდება როგორც აგრეგატი. გარდა ამისა, მინის გადადნობას მნიშვნელოვანი კლიმატის სარგებელი ახლავს, გადადნობილი მინის ერთ ტონაზე, დიდი ბრიტანეთი ზოგავს 314 კგ CO₂-ს. მინის ნამსხვრევების გამოყენებას კი კლიმატის სარგებელი არ მოაქვს¹⁴. ამიტომ მნიშვნელოვანია, რომ მინა წყაროსთან დახარისხდეს ფერის მიხედვით.

სწორედ ამ მიზეზების გამო, ნარჩენების ჩარჩო დირექტივა მოითხოვს წყაროსთან დახარისხებას გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა შესაძლებელია იმის დამტკიცება,

რომ ეს არ არის ტექნიკური, ეკოლოგიური და ეკონომიკური თვალსაზრისით განხორციელებადი.¹⁵

ევროპის ქვეყნებში მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემების შედარებითი ანალიზი¹⁶ აჩვენებს, რომ წყაროსთან სეპარაციის უპირატესობა გაცნობიერებულია ევროპის ყველა იმ ქალაქსა თუ რეგიონში, რომლებიც აღნიშნული კვლევით იყო მოცული. წყაროსთან სეპარაციის პროგრამები წარმოდგენილია ყველა მიმოხილულ ქალაქსა და რეგიონში. მიუხედავად იმისა, რომ განსხვავდება დახარისხებულად შეგროვების სისტემები და დახარისხების მასშტაბები, ქალაქების და რეგიონების უმეტესობაში დახარისხებულად გროვდება: ორგანული ნარჩენები, ქაღალდი, მინა, ლითონები, მსუბუქი პლასტიკური ნაწარმი, სახიფათო ნარჩენები და ასევე, დიდგაბარტიანი ნარჩენები და ელექტრული და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენები.

შრომითი უსაფრთხოება

აღსანიშნავია, რომ ევროპის ქვეყნებში დიდი ყურადღება ექცევა ნარჩენების შეგროვების სერვისში მომუშავეთა უსაფრთხოებას. კერძოდ, დადგენილია კონტეინერების შენახვის და რეცხვის წესები, კონტეინერების განლაგების წესები, ისე რომ მომუშავეების ჯანმრთელობას არ შეექმნას საფრთხე. წარმოებს შესაძლო რისკებისა და არაჯანსაღი სამუშაო პირობების შეფასება, მომუშავეების დამცავი საშუალებებით აღჭურვა, მომუშავეების რეგულარული ინსტრუქტაჟი შრომითი უსაფრთხოების საკითხებზე, მომხდარი ინციდენტების, ან ინციდენტების საფრთხის რეგულარული ანალიზი, მომუშავეების სამედიცინო შემოწმება, მათ შორის პრევენციული, აღჭურვილობის და ნაგავშიდი მანქანების ტექნიკური გაუმჯობესება და სხვ. დანიაში 1990 წლებიდან შრომითი რეგულაციები კრძალავს ნარჩენების კონტეინერების ან ტომრების ხელით ტარებას. ამისათვის შენობები აღჭურვილია ლიფტებით, ამწეებით და სხვა სპეციალური მოწყობილობებით. ასევე გამოიყენება შეგროვების ავტომატიზებული ვაკუუმის სისტემები.

შენიშვნა: აღნიშნული ეტაპისათვის დასუფთავების სამსახურში დანერგილია შრომის უსაფრთხოების ინსტრუქტაჟი რომელიც უტარდებათ დასაქმებულებს.

5.3. ხარჯების ამოღების პრაქტიკა

ევროპის ქვეყნებში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ნარჩენების მართვის ხარჯების ამოღებას. ნარჩენების ჩარჩო დირექტივა მოითხოვს, რომ „დამაბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად, ნარჩენების მართვის ხარჯები დაეკისროს ნარჩენების წარმომქმნელს ან ნარჩენების ახლანდელს, ან წინა მფლობელს. გარდა ამისა, წევრმა ქვეყნებმა, ნარჩენების მართვის ხარჯები შეიძლება ნაწილობრივ ან მთლიანად დააკისრონ იმ პროდუქტის მწარმოებელს, რომელიც მოცემული

¹⁵ Directive 2008/98/EC of the European Parliament and the Council of 19 November 2009 on Waste, Article 11

¹⁶ ISWA National Solid Waste Association, Working Group of Collection and Transport Technologies, Overview of Household Collection Systems in Different Cities and Regions, 2004

ნარჩენების წყაროს წარმოადგენს. ნარჩენების მართვის ხარჯები შეიძლება ასევე გადანაწილდეს პროდუქტის დისტრიბუტორზე.¹⁷

ევროპის ყველა ქვეყანაში ნარჩენების სერვისებზე დაწესებულია გადასახადი, „დამაბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად. თუმცა, ქვეყნების მიხედვით განსხვავდება გადასახადების სქემები. ზოგ ქვეყანაში გადასახადის ოდენობა წარმოქმნილი ნარჩენების მოცულობაზეა დამოკიდებული. ხოლო სხვა ქვეყნებში არსებობს ფიქსირებული გადასახადი ნარჩენებზე, ან მუნიციპალური გადასახადი, რომელიც მოიცავს ნარჩენების გადასახადს. ფიქსირებული წლიური გადასახადი საოჯახო მეურნეობაზე ევროკავშირის ქვეყნების მუნიციპალიტეტებში მერყეობს 40 ევროდან (კატალონია, ესპანეთი) 2,415 ევრომდე (დიდი ზომის 1,100 ლიტრიანი კონტეინერისათვის შტუტგარდში, გერმანია). გადასახადი 1 კგ ნარჩენზე მერყეობს 0.17 ევროდან (სლოვაკია) 0.36 ევრომდე (შვედეთი).¹⁸ ასევე, გადასახადი შეიძლება დაწესდეს ნარჩენების კონტეინერის მოცულობის, ან ნარჩენების მოთავსებისთვის განკუთვნილი სპეციალური ტომრების მიხედვით. ამასთან, გადასახადი შეიძლება ვარიირდეს ნარჩენების გატანის სიხშირის და სხვა პარამეტრების მიხედვით.

ვენაში (ავსტრია) გადასახადი დაწესებულია ნარჩენ ფრაქციაზე. ნარჩენების წლიური გადასახადი ითვლება ნარჩენი ფრაქციისათვის განკუთვნილი კონტეინერების რაოდენობის, წლის განმავლობაში კონტეინერების დაცლის სიხშირის და ნარჩენების რაოდენობის (კონტეინერის ზომის მიხედვით) მიხედვით. 110/120 ლიტრი ნარჩენი ფრაქციის შემცველი კონტეინერის ერთჯერადი დაცლის ხარჯი განისაზღვრება როგორც 3.16 ევრო (10% დღგ-ს ჩათვლით), უფრო დიდი ზომის კონტეინერების დაცლის ხარჯები 110/120 ლიტრინი კონტეინერის ჯერადად გამოითვლება. ნარჩენი ფრაქციის შეგროვებისა და დამუშავების ხარჯების გარდა, ეს გადასახადი ფარავს რეციკლირებადი ნარჩენების და სახიფათო ნარჩენების შეგროვების და დამუშავების ხარჯებს, გარდა შესაფუთი მასალების ნარჩენებისა, რომელიც სხვა სისტემით ფინანსდება. გარდა ამისა, დამატებითი მომსახურებისათვის, როგორცაა დიდი ზომის ნარჩენების, არასაყოფაცხოვრებო ნარჩენების და სხვ. შეგროვება და ტრანსპორტირება, არსებობს დამატებითი გადასახადები. სახიფათო ნარჩენების და დიდი ზომის ნარჩენების მიტანა მოსახლეობას შეუძლია რეციკლირების პუნქტებში, ამ შემთხვევაში მათი დაბეგვრა არ ხდება.

ტამპერეში (ფინეთი) ნარჩენების მართვა „დამაბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად ნარჩენების წარმომქმელების მიერ ფინანსდება, გარდა იმ ნარჩენებისა, რომელზეც მწარმოებლის გაფართოებული პასუხისმგებლობა ვრცელდება. ოჯახები გადასახადს იხდიან მათ მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების მოცულობის მიხედვით. ასევე, მათ შეიძლება აირჩიონ შეგროვების ინტერვალის მათი საჭიროებების მიხედვით. რეგიონული რეგულაციებით დადგენილია ნარჩენების კონტეინერების ტიპები, შეგროვების მაქსიმალური ინტერვალის და მოთხოვნები დახარისხებული შეგროვებისათვის (დახარისხების დონე). ნარჩენების შეგროვების

გადასახადი ასევე ფარავს საყოფაცხოვრებო სახიფათო ნარჩენების მართვის და ნაწილობრივ, რეციკლირებადი ნარჩენების შეგროვების ხარჯებს.

კოპენჰაგენში (დანია) ნარჩენების შეგროვების გადასახადი გამოითვლება თითოეული ინდივიდუალური საოჯახო მეურნეობისათვის ნარჩენი ფრაქციისათვის განკუთვნილი კონტეინერების ნომინალური მოცულობის და გატანის სიხშირის მიხედვით. ასევე, დამატებითი გადასახადია დაწესებული იმ შემთხვევაში, თუ ნაგავმზიდის გაჩერების ადგილიდან (ტროტუარიდან) კონტეინერამდე მანძილი 15 მეტრს აღემატება. ნარჩენი ფრაქციისათვის დაწესებული გადასახადი ფარავს ყველა სხვა სახის მომსახურების ხარჯებს, როგორცაა: დიდგაბარიტიანი ნარჩენების და ბალის ნარჩენების გატანა, სახიფათო ნარჩენების შეგროვება და რეციკლირების სქემები და შესაბამისად, მოსახლეობას ამ მომსახურებისათვის დამატებითი გადასახადი არ ეკისრება.

ევროპის ქვეყნებში ნარჩენების მომსახურების გადასახადები უმეტესად ნარჩენების მოცულობაზეა დამოკიდებული, კერძოდ, კონტეინერების მოცულობაზე. კოპენჰაგენში არსებობს ნარჩენების მოცულობაზე დაფუძნებული დინამიური სისტემა, როცა მოსახლეობას ყოველდღიურად შეუძლია ცვალოს ნარჩენების კონტეინერების მოცულობა. ასევე, სხვადასხვა ქვეყნებში არსებობს ნარჩენების აწონვის სისტემები. კერძოდ, ნაგავმზიდებს გააჩნიათ ნარჩენების აწონვის მოწყობილობა, ნარჩენების წარმომქმნელი კი გადასახადს იხდის მის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების წონის მიხედვით. შესაბამისად, მეტი ნარჩენის წარმომქმნელისათვის გადასახადი უფრო მაღალია. ეს სისტემა მოითხოვს ტექნიკურად უფრო განვითარებულ ნაგავმზიდებს და შესაბამისად, ყველგან არ არის ხელმისაწვდომი. ასევე გასათვალისწინებელია ის ფაქტორიც, რომ ნარჩენების წონაზე დამოკიდებული გადასახადები აჩენს ნარჩენების არალეგალურად გადაყრის საშიშროებას.

5.4. საზოგადოების განათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

ნარჩენების მართვის სფეროში საზოგადოების ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება უმნიშვნელოვანეს ეტაპს წარმოადგენს მოსახლეობაში ნარჩენების პრევენციის, დანაგვიანების აღმოფხვრისა და რეციკლირების პრაქტიკის თვალსაზრისით.

როგორც წესი ევროპის ქვეყნებში ან თავად ადგილობრივი მთავრობების ან შემგროვებელი კომპანიის მიერ ხდება სხვადასხვა წამახალისებელი კამპანიების მოწყობა ნარჩენების მართვის სწორი პრაქტიკის ხელშეწყობის მიზნით. მნიშვნელოვანი აქცენტი კეთდება ამ მიმართულებით ბალის და სკოლის ასაკის ბავშვებთან მუშაობაზე.

ნაწილი 6 - ნარჩენების მართვის ანალიზი და რეკომენდაციები

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ნარჩენების მართვასთან არსებული მდგომარეობისა და ევროპაში ნარჩენების მართვის სისტემების განხილვის საფუძველზე შეიძლება მოვახდინოთ ნარჩენების მართვის სამომავლო ვარიანტების ანალიზი.

შეგროვება და ტრანსპორტირება

ნარჩენების შეგროვების გამართული სისტემის ფუნქციონირებისათვის მუნიციპალიტეტის ყველა სოფელი აღიჭურვა საკმარისი რაოდენობის ურნებით, შეგროვების კონტეინერებული სისტემა დაინერგა მუნიციპალიტეტში. აღნიშნული ყველაზე მეტად შეესაბამება მუნიციპალიტეტს მოსახლეობის რაოდენობის, სიმჭიდროვის და ადგილის რელიეფის ფაქტორების გათვალისწინებით.

ნარჩენების შეგროვებისათვის საჭირო კონტეინერების რაოდენობა უნდა განისაზღვროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების წარმოქმნის აღრიცხვის წარმოების საფუძველზე. 2023 წლიდან 2027 წლამდე საჭიროა 1500 ურნის შეძენა.

მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების დახარისხებულად შეგროვების სისტემის დანერგვა.

მომსახურების არეალში კონტეინერების განლაგება და მათი დაშორება ნარჩენების წარმოქმნელებისგან, რომელთაც ისინი უნდა მოემსახურონ არ უნდა აღემატებოდეს 150–200 მ-ს.

ოპტიმალური ეფექტიანობის მისაღწევად, მუნიციპალიტეტმა, შესაძლებლობის ფარგლებში, უნდა მოახდინოს იმ ტექნიკის, მათ შორის შემგროვებელი მანქანებისა და კონტეინერების, სტანდარტიზაცია, რომელსაც იყენებს მომსახურებისას.

მუნიციპალიტეტმა მოახდინა და შეადგინა მარშრუტის ეფექტიანი და ნარჩენების შეგროვების მარშრუტის სქემა.

მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სამართლიანი მოსაკრებლის გამოთვლა ცენტრალურ ხელისუფლებასთან შეთანხმებული მეთოდოლოგიის მიხედვით და ასევე, მოსაკრებლის ამოღების მექანიზმების შემუშავება და დანერგვა.

მუნიციპალიტეტის რელიეფიდან და კლიმატური პირობებიდან გამომდინარე აუცილებელია სპეცტექნიკის შესყიდვა მუნიციპალიტეტის მიერ, რათა ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიიწოდება ხდებოდეს მაღალმთიანი სოფლებისთვისაც.

ნარჩენების განთავსება

დღევანდელი რეალობიდან გამომდინარე ქობულეთის მუნიციპალიტეტში შეგროვებული ნარჩენების ტრანსპორტირება და განთავსება ხორციელდება ქ. ოზურგეთის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე და ქალაქ ბათუმის ნაგავსაყრელზე (შპს CBER ოპერირებას ახდენს ბათუმის ნაგავსაყრელზე) აღნიშნული პოლიგონის მართვა კი უკვე ნაგავსაყრელის ოპერატორი კომპანიის შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ მოვალეობაა.

აღსანიშნავია, რომ ნარჩენების მართვის კოდექსის მიხედვით ძველი უნებართვო ნაგავსაყრელების დახურვა უნდა განხორციელდეს მაქსიმუმ 5 წლის ვადაში. ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის ოპერირებაში ჩაშვების შემდეგ ქობულეთის მუნიციპალიტეტში წარმოქმნილი და შეგროვებული ნარჩენების განთავსება მოხდება ახალ რეგიონულ ნაგავსაყრელზე.

ნარჩენების განთავსების არალეგალურ ადგილებთან დაკავშირებით აღსანიშნავია, რომ მუნიციპალიტეტმა უნდა მოახდინოს ასეთი ადგილების ზუსტი აღრიცხვა. ამ ადგილების ინვენტარიზაციის დროს უნდა განხორციელდეს ინფორმაციის მოპოვება სულ მცირე ადგილებზე განთავსებული ნარჩენების რაოდენობის და ტიპის შესახებ. ამის შემდეგ უნდა მოხდეს დროში გაწერილი კონკრეტული გეგმის შემუშავება როდის მოხდება ამ ადგილების დახურვა, შესაბამისი ხარჯთაღრიცხვითურთ.

აღდგენა

ნარჩენების აღდგენის პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტში მოხდეს ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პუნქტების მოწყობა. აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმ ნაკადებზე (ქალაქი, პლასტიკი და ორგანული ნარჩენები), რომლებიც გამოიყო ნარჩენების შემადგენლობის კვლევის დროს. მუნიციპალიტეტის სპეციფიკადან გამომდინარე ეფექტიანი იქნება ასეთი შეგროვების პუნქტების მოწყობა მაღაზიებთან და საერთო სარგებლობის ადგილებთან.

მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტმა მოახდინოს იმ კომპანიებთან მოლაპარაკებები, რომელიც დახარისხებულად შეგროვებული ნარჩენის გატანით დაინტერესდებიან. მუნიციპალიტეტმა უნდა გამოყოს საცავი შეგროვებული ნარჩენის დასაწყობების მიზნით, სადაც კომპანია მოახდენს ნარჩენების წინასწარი დამუშავების მოწყობილობების დამონტაჟებას. წინასწარ უნდა მოხდეს მოლაპარაკება ფასზე და ნარჩენის შესყიდვის პროცედურებაზე (სავარუდოდ ნარჩენების მიყიდვა უნდა მოხდეს ელექტრონული აუქციონის გზით).

აუცილებელია სეპარირებულად შეგროვებული ნარჩენის ტრანსპორტირება ხდებოდეს მუნიციპალიტეტის სპეციალურად ბრენდირებული

ავტოტრანსპორტით, რომ მოსახლეობა ხედავდეს, რომ ნარჩენის ტრანსპორტირება ხდება ცალკე სპციალურად გამოყოფილ საცავში.

გამომდინარე იქიდან, რომ ნარჩენების შემადგენლობის კვლევის დროს წამყვანი ადგილი ორგანულ ნარჩენებს ეკავა, მნიშვნელოვანია კომპოსტირების პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტში. ხარჯთეფექტიანობის გათვალისწინებით რეკომენდირებულია საერთო სარგებლობის (რამდენიმე ფერმერის გაერთიანება) საკომპოსტე ადგილების მოწყობა.

ნაწილი 7 - სამოქმედო გეგმა და განხორციელების ვადები

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხისმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი წარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა) ჩამოყალიბება 2017 წლისათვის მთავრობის მიერ შემუშავებული წესის მიხედვით.	<ul style="list-style-type: none"> ინფორმაციის არ არსებობა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი წარჩენების რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით (არ არის ინფორმაცია სახოფათო, სამედიცინო და სხვა ტიპის წარჩენების შესახებ). 	<ul style="list-style-type: none"> მუნიციპალიტეტში წარჩენების აღრიცხვაზე და შესაბამისი ბაზის შემუშავებაზე პასუხისმგებელი პირის დანიშვნა; მუნიციპალური და სამრეწველო წარჩენების შემგროვებელი კომპანიის კონტრაქტში ყოველდღიურად გატანილი წარჩენების აღრიცხვისა და მუნიციპალიტეტში ამ საკითხზე პასუხისმგებელი პირისათვის ამ მონაცემების ყოველთვიურად მიწოდების ვალდებულების ჩადება; იმ კომპანიების, რომლებიც სახიფათო, სამედიცინო და სხვა ტიპის წარჩენის შეგროვებას ახდენენ, კონტრაქტში ყოველდღიურად გატანილი წარჩენების 	ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი წარჩენების რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით ხელმისაწვდომია.	მონაცემთა ელექტონული ბაზა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი წარჩენების რაოდენობის შესახებ მიხედვით.	2024 წლის 31 დეკემბერი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	საქართველოს გარემოსდაცვითი ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო	0	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხისმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
		<p>ადრიცხვისა და მუნიციპალიტეტში ამ საკითხზე პასუხისმგებელი პირისათვის ამ მონაცემების ყოველთვიურად მიწოდების ვალდებულების ჩადება;</p> <ul style="list-style-type: none"> • მონაცემთა ელექტრონული ბაზის შემუშავება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით. 							
ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი მომსახურების (საკმარისი რაოდენობის კონტეინერები, სპეცტექნიკა) მიწოდება მოსახლეობისათვის და მუნიციპალიტეტში არსებული საწარმოებისათვის	<ul style="list-style-type: none"> • არაბარისხიანი მომსახურების მიწოდება მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისათვის: <ul style="list-style-type: none"> • სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის 5% არ მიეწოდება მომსახურება; • რთულად ხელმისაწვდომი სოფლები და დასახლებები, რაც 	<ul style="list-style-type: none"> • დამატებით 1 მ³ მოცულობის 300 ერთეული შეგროვების კონტეინერის დადგმა, რითაც მოხდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის სრულად მოცვა ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სერვისით; • რთულად 	ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი მომსახურების მიწოდება როგორც მოსახლეობისათვის, ისე საწარმოებისათვის	ნარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა: <ul style="list-style-type: none"> ○ მუნიციპალური ნარჩენები 90% 2023 	2023 წლის 31 დეკემბერი 2023	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	საქართველოს გარემოსდაცვითი ბიუჯეტის დაცვის სამინისტრო	0 ლარი	

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხი სმგებელი სტრუქტურა	პარტინორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე.	<p>სპეციალური ტექნიკის საჭიროება;</p> <ul style="list-style-type: none"> რუკების არ არსებობა, სადაც დატანილი იქნება წარჩენების შეგროვების მარშრუტები; წარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურებაში გამოყენებული ტექნიკის, მათ შორის შემგროვებელი მანქანებისა და კონტეინერების, სტანდარტიზაციის არ არსებობა. რუკების არ არსებობა, სადაც დატანილი იქნება წარჩენების შეგროვების მარშრუტები და შეგროვების კონტეინერები. 	<p>ხელმისაწვდომ დასახლებებში წარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიწოდებისათვის ადგილზე სამუშაოდ მაღალი გამავლობის 5 ერთული სპეციალური მანქანის აუცილებლობა;</p> <ul style="list-style-type: none"> სპეციფიური წარჩენების (მაგ. ბატარეები, აკუმულატორები, სხვ.) შეგროვების პუნქტების გახსნა; მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული საწარმოებისათვის წარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიწოდება; წარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურებაში გამოყენებული ტექნიკის სტანდარტიზაციის 		წლისთვის; სახიფათო წარჩენების 50% 2024 წლისთვის;	წელი (წარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევის კუთხით)		საქართველოს რეგიონური განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	აჭარის არ. გარემოს დაცვის სამმართველო	დონორები

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხისმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
		<p>პოლიტიკის შემუშავება ცენტრალურ ხელისუფლებასთან მჭიდრო თანამშრომლობით;</p> <ul style="list-style-type: none"> ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ამსახველი რუკების შემუშავება (მარშრუტებისა და კონტეინერების მდებარეობის დატანა რუკებზე). 							
სახიფათო ნარჩენების მართვის კოორდინირება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან შესაბამისი დადგენილების მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით	<ul style="list-style-type: none"> უცნობია ყოველწლიურად წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენების რაოდენობა; არ ხდება მუნიციპალური სახიფათო და სხვა ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება. 	<ul style="list-style-type: none"> იმ კომპანიების, რომელებიც სახიფათო ნარჩენის შეგროვებას ახდენენ, კონტრაქტში ყოველდღიურად გატანილი ნარჩენების აღრიცხვისა და მუნიციპალიტეტში ამ საკითხზე პასუხისმგებელი პირისათვის ამ მონაცემების ყოველთვიურად მიწოდების ვალდებულების ჩადება; მონაცემთა ელექტონული ბაზის 	სახიფათო ნარჩენების მართვა ქობულეთის მუნიციპალიტეტში მიმდინარეობს სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის მიხედვით.	<p>მონაცემთა ელექტონული ბაზა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით.</p> <p>ნარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული</p>	<p>2024წლის 31 დეკემბერი</p> <p>2025 წელი (შეგროვე</p>	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო	0	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	კასუხი სმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
		<p>შემუშავება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით.</p>		<p>მაჩვენებლების მიღწევა: <ul style="list-style-type: none"> სახიფათო ნარჩენების 50% წლისთვის; </p>	<p>ბის მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევის კუთხით)</p>		<p>ელო</p>		
<p>მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია 2020 წლისთვის</p>	<ul style="list-style-type: none"> მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სტიქიური ნაგავსაყრელების არსებობა. 	<ul style="list-style-type: none"> ნარჩენების განთავსების არალეგალური ადგილების დახურვისა და რემედიაციის დროში გაწერილი გეგმის შემუშავება; ნარჩენების განთავსების არალეგალური 	<ul style="list-style-type: none"> მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ნარჩენების განთავსების არალეგალური ადგილების ბაზა; 	<p>მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების 60% დახურულია</p>	<p>2025წელი</p>	<p>ქობულეთის მუნიციპალიტეტი</p>	<p>აჭარის არ. გარემოს დაცვის სამმართველო</p>	<p>0</p>	<p>ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია</p>

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხი სმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
		ადგილების დახურვისა და რემიდიაციის გეგმის განხორციელება და მონიტორინგი.	<ul style="list-style-type: none"> ნარჩენების განთავსების არალეგალური ადგილების დახურვისა და რემიდიაციის დროში გაწერილი გეგმა; მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების რემიდიაცია 	2024 წლისთვის; მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების 40% დახურულია 2027წლისთვის	2027 წელი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	არასამთავრობო ორგანიზაციები		
ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირების ხელშეწყობის საქმიანობების განხორციელება (კომპოსტირების პრაქტიკის ფართო დანერგვა);	ნაგავსაყრელზე განთავსებულ ნარჩენში ორგანული ნარჩენის დიდი რაოდენობა (36.6%)	<ul style="list-style-type: none"> კომპოსტირების საკითხებზე ტრენინგების ჩატარება მუნიციპალიტეტის სოფლების რწმუნებულებთან (სულ მცირე 8 ტრენინგი); სადემონსტრაციო საკომპოსტე ადგილების მოწყობა სასწავლო დაწესებულებების და/ან აქტიური ფერმერების ტერიტორიებზე; სათემო საკომპოსტე უბნის მოწყობა იმ სოფლებისთვის, რომლებიც ყველაზე მეტ 	<ul style="list-style-type: none"> ნაგავსაყრელზე განთავსებულ ნარჩენში ორგანული ნარჩენის დიდი რაოდენობა შემცირებულია 5%-ით. 		2027 წელი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	აჭარის არ. სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	0	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია
					2027 წელი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	არასამთავრობო ორგანიზაციები		

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხისმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
		ინტერეს გამოიჩინენ ინიციატივას მიმართ (ექსპერტის ჩართულობით, რათა უზრუნველყოფილი იყოს ადგილზე ორგანული მასის საკმარისი რაოდენობა)							
ქალაქის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება 2027წლისთვის;	მუნიციპალიტეტში ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის პრაქტიკის არ არსებობა.	<ul style="list-style-type: none"> იმ კომანიებთან დაკავშირება და თანამშრომლობის აწყობა, რომლებიც ნარჩენების შეგროვებას და/ან გადამუშავებას ახდენენ რეგიონის ან ქვეყნის მასშტაბით; ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პუნქტების მოწყობა. აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმ ნაკადებზე (ქალაქი, პლასტიკი), რომლებიც გამოიყო ნარჩენების შემადგენლობის კვლევის დროს; ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პროცესის 	მუნიციპალიტეტში დანერგვით და ფუნქციონირებს ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის პრაქტიკა.	ქალაქის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა: <ul style="list-style-type: none"> ქალაქი 30% 2024 წლისთვის; მინა 20% 2025 წლისთვის; მეტალი 70% 2026წლისთვის; პლასტიკი 30% 2027 	2027 წელი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო აჭარის ა.რ. გარემოს დაცვის სამმართველო არასამთავრობო ორგანიზაციები	0	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხისმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
ქობულეთის მუნიციპალიტეტში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2020 წლისთვის;	<ul style="list-style-type: none"> ინფორმაციის არ ქონა დინამიკაში იმის შესახებ, თუ რა ჯდება ნარჩენების შეგროვება ერთ სულ მოსახლეზე ან ერთ ტონა ნარჩენზე. შესაბამისად, არადექლავური ტარიფი; მოსახლებისათვის ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ხარჯების დაფარვა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან; ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების არაეფექტიანი სისტემა. 	<ul style="list-style-type: none"> წახალისება და მონიტორინგი; სწორი სატარიფო პოლიტიკის შემუშავება, ხარჯებისა და ტარიფის სწორი კალკულაცია; მოსახლებიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება. 	ეფექტიანი მომსახურების მიწოდება მოსახლეობისათვის.	წლისთვის;	2027 წელი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	დონორები	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო	
მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარე		<ul style="list-style-type: none"> სწორი სატარიფო პოლიტიკის შემუშავება, 	<ul style="list-style-type: none"> მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე 	კერძო სექტორიდან	2027 წელი	ქობულეთის	საქართველოს	არასამთავრობო ორგანიზაციები	

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხისმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2020 წლისთვის;		<ul style="list-style-type: none"> ხარჯებისა და ტარიფის სწორი კალკულაცია; კერძო სექტორიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება. 	<p>არსებული საწარმოების მიეწოდება ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი მომსახურება.</p> <p>100%</p>	<p>ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2020 წლისთვის</p>		მუნიციპალიტეტი	<p>გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო</p> <p>აჭარის არ. გარემოს დაცვის სამმართველო</p> <p>არასამთავრობო ორგანიზაციები</p> <p>დონორები</p>		
მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ცნობიერების ნარჩენების მართვის საკითხებზე;	<ul style="list-style-type: none"> მოსახლეობის დაბალი ინფორმირებულობა ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების შესახებ; ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის 	<ul style="list-style-type: none"> სხვადასხვა სახალისო აქტივობების/კამპანიების განხორციელება საბავშვო ბაღებსა და სკოლებში საკითხის აქტუალიზაციის მიზნით. 	<ul style="list-style-type: none"> მუნიციპალიტეტში არ არსებობს ნარჩენების განთავსების არალეგალური ადგილები; მოსახლეობის 30% იხდის 	<p>ნარჩენების შეგროვებისა და რეციკლირების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა (იხ.</p>	2024წელი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	<p>არასამთავრობო ორგანიზაციები</p> <p>დონორები</p>		ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებები	შედეგი	მიღწევის ინდიკატორი	ვადა	პასუხისმგებელი სტრუქტურა	პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო
	მომსახურების საფასურის გადახდის დაბალი მაჩვენებელი.		მომსახურების გადასახადს.	ზემოთ)					
მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების უნარ-შესაძლებლობების გაძლიერება ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვის კუთხით.	ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის არაეფექტიანი მომსახურების მიწოდება.	<ul style="list-style-type: none"> • მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების კურსებზე დასწრების წახალისება და უზრუნველყოფა; • სულ მცირე 3 კვალიფიკაციის ამაღლების კურსებზე თანამშრომლების დასწრების უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის მიერ (შესაბამისი შესაძლებლობების მოძიება მუნიციპალიტეტის კადრების განყოფილების მიერ). 	მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისა და არსებული საწარმოებისათვის ეფექტიანი მომსახურების მიწოდება.	ნარჩენების შეგროვებისა და რეციკლირების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა (იხ. ზემოთ)	2024წელი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო აჭარის არ. გარემოს დაცვის სამმართველო არასამთავრობო ორგანიზაციები დონორები	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერია	